

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, Februárius' 1ső napján, 1822.

Spanyol Ország.

A' Státustanácsban folyt hoszas hánykodások után, melyekben végezetre meghatározott az, hogy a' Királynak a' maga mostani Ministereit elbocsátani 's helyekbe másokat tenni szükséges légyen, ő Felsége ugyan ezen Státustanácsra bizta, hogy készítsen egy oly emberek' neveikből álló laistromot, a' melyből ő Felsége a' maga új Ministereit kinevezhesse. Megkészítvén a' Státustanács ezen laistromot, a' Király ezt elébb a' Liberalisokkal közlötte, akarván látni, hogy micsoda vélekedéssel légyenek a' Candidátusok eránt. Ezeknek nem tetszettek a' Candidátusok. Azután más laistromot kívánt ő Felsége, 's ez eránt, a' Cortesek' gyűlésének nagyobb részét kérdezte-meg. Ezek ezt is vissza vetették. Ekkor látván a' Király, hogy akár hová vesse szemeit, mindenütt részrehajlás 's indulatoskodás uralkodjék, éppen azon hányta elméjét, hogy mitévő légyen, midőn az eddig volt Ministerek hozzá való bebocsátást kérvén 's mind együtt bemenvén, jelentették, hogy hivataljokat ezennel leteszik. Király ő Felsége ellenben nem csak hogy el nem fogadta az ő lemondásokat, hanem egész eltökéllettséggel kinyilatkoztatta: hogy a' maga sorsát ezen Ministeriumnak sorsával legszorosabban összecsatoltatva lenni tartja, és hogy semmi egyéb út mód nincsen hátra, hanem, hogy vagy együtt fennálljanak, avagy együtt eleszenek. — „Ha, illy szavakon végezte beszédét ő Felsége, vala-

melly átkozott ember a' maga gyilkos kezeit a' thronusra találná tenni, avagy a' törvények ellen valami egyéb gonoszságot követne-el, ezen esetben lehetséges lenne az, hogy az én esetem elkerülhetetlenül megtörténjék: hanem addig mig ezen eset eljöne, állhatatossággal eltökéltem magamban azt, hogy méltóságomból és hatalmamból semmit le nem hagyok, és azokat, kik az Országglószék 's a' Királyi parancsolatok eránt illendő engedelmességgel nem viseltetnek, zabolán fogom tartani.

A' rendkívülvaló Cortesek' gyűlése folytában a' büntető törvényes könyv' Czikelyeinek megvizsgálásában 's meghatározásában foglalatoskodik. Januárius' 4dikén azt a' határozást tette a' gyűlés, hogy a' Papság, az Egyházi fenyték ellen tétett vétkeket kivévén, minden egyéb tekintetben a' polgári Itélőszékek alá tartozzanak.

A' Madridi Ujságlevelék szerént 10 kisebb nagyobb számú fegyveres csapatok állittattak-ki az Ország' északi vidékeinek külömbkülömb pontjaira a' Hit' armádájának külömbkülömb részei ellen, de a' mellyeket nagyon bajos valamelly bizonyos ponton meglepni. Az említett 10 pontok, hol a' Constitúziós csapatok tanyáznak, ezek: Sanguesa, Vera, Estella, Puente-la-Reyna, Taffalla, Logrogno, az Ebro bal partja, Iruzzun, Betelu, és Pamplona. Generális Don Latrou Santos, a' Hit' armádája egyik csapatjának vezére, 250 lovasokkal Sada bába Jun. 4dikén

bemenyén, a' tisztikarokat magához hivatta, a' dolgok' állapotja felől őket kikérdezte, az ott lévő nemzeti őrző serget a' fegyverből kivetkeztette, 's azután onét eltávozott, hanem, mint mondják, a' következett éjjel ezen nemzeti őrző seregből számosan kimentek hozzá 's az ő zászlóji alatt válaltak szolgálatot.

Irunból így irtak Jan. 11-dikén. Minden hozzánk érkezett tudósítások azt láttatnak mutatni, hogy az úgy nevezett Hit' armádája már nem áll-fenn. Ennek vezérjeiről, még a' nagy hírű nevű Villanueváról, másképpen Juanettóról, a' Mima' Francia beütés kori egyik nevezetes tisztjéről se' tudhatni semmi bizonyost. Gondolják, hogy Arragoniába vonta-el magát, a' hol a' Constitúzió' barátjai nem sokkal vannak nagyobb számmal mint Navarrában, Biskayában 's a' t. Azonban arról se' lehet semmit kétkedni, hogy ugyan ezen most már halgatni látszó Guerillák, az időnek nyilásával, szokások szerint ismét és még nagyobb számmal kifognak a' viaskodás' helyére állani, 's azokra a' 6000 emberekből álló csapatokra, a' melyek magokat Navarrában állásba helyezték, ott még sokáig szükség lehet. — Generális Alava ellenben folytatja azon Arragoniai helységekben, a' melyek a' Constitúziós Systema ellen felkeltek, az ezekre vetett hadi adónak felcsikorását, a' melly keménység által még jobban felingerli őket az új Systema ellen.

B r a s i l i a.

Bahiából bizonyos tudósítások érkeztek Londonba affelől, hogy ott a' mult esztendőben Nov. 3-dikán valósággal kiütött volt a' támadás, a' melly szerint ezen tartománynak egészen el kellett volna az anya Országtól, Portugalliától szakasztatni, ha szerencsére az ellenkező rész a' do-

lognak hathatós eszközök által elejét nem vette volna, melyre az Anglus Ministeri Kurir, minekutánna a' történetet elé beszéltte volna, ily jegyzéseket tett: —

„Ezen támadásnak fejei szerencsésen megfogatván, Don Pedro nevű hajóra vitettek, hogy Portugalliába szállítatván, a' Cortesek által megítéltessenek, 's érdemek szerint megbüntettessenek. Ekképpen ismét hajótörést szenvedve egy próbatétel, melynek a' vala célja, hogy a' Brasi- liai tartományok Portugalliától elszakasztassanak: hanem ismét újabb plánumok fognak koholtatni 's újabb próbák tétetni, valameddig csak a' feltett cél el nem érettetik. Portugallia éppen olly kevésbé elégséges arra, hogy a' maga hatalmát az ő Amerikai tartományaiban fenntarthassa, mint Spanyol Ország nem vala a' maga hatalmának, tartományaiban való fenntartására alkalmas, 's mind kettőnek Hazafiai oly bölcsek valának, hogy el tudták idegeníteni ezen két Országtól azon egyetlen Hatalmasságot (Ángliát), melly nékiek segedelmekre lehetett volna. Bolondság volna azt hinni, hogy Brasilia, a' melynek minden szomszédai oly tartományok, melyek az őket századoktól fogva az anya Országhoz csatló köteleket szélyel tépvén, magokat függetlenné tették, elébb-utóbb maga is ezen örvénybe belé ne ragadtatna.“

B e l g i u m.

A' Bonaparte József felesége, ki most Sürveillers Grófné nevet visel, a' nagyobbik leányával együtt Brüsszelbe érkezett, a' hol van mostanában az ő testvére is a' Svétziai Királyné. Itt a' Bonaparte József- né nevezett leánya Lucian Bonaparténak egyik fijával, a' ki Romából hasonlóképpen ide érkezett, házassági életre öszo adattatnak. A' Bonaparte József második

leánya pedig elútazott az apjához Északi Amérikába, a' kinél ezen-túl fog lakni. Azt mondják, hogy a' Lucian Bonaparte fija a' József idősb leányával együtt, minnekutánna összeházasodtak, útjokat hasonlóképpen Amérikába veszik, 's ők is Józsefnel fogják jövendőbéli lakássokat venni. József Bonaparténak ezen két leányán kívül nincs több gyermeke.

Német Ország.

A' Bavariai Király a' maga Országá' Rendjeit Dietatartás végett özsze hivatván, 's ezek a' meghatározott napra begyülekezvén Januarius' 22dikén Követséget küldöttek Király ö Felségéhez, a' melly által oly jelentést tétettek ö Felségének, hogy ők már a' magok gyűléseket organizálták, már csak a' van hátra, hogy külömbkülömb Biztosságokat nevezzenek ki, a' végre, hogy az elefordulandó tárgyakat, mellyeknek a' gyűlésben vitatás alá kell vétetni, mindenkor előre megvizsgálják 's azokról való vélekedéseiket előrevalóképpen mindenkor a' gyűlés elejébe terjeszték. A' Követség, mellyet a' Követek' kamarája a' Királyhoz küldött, az Elölülőből, a' Titoknokokból 's öt Követekből állott. Gondolták, hogy a' Király maga személyesen fogja a' gyűlés' üléseit közönséges beszéd tartás által kinyitni.

I r l a n d i a.

Az Irlandiai Catholicus Püspökök Követsége ily irást terjesztett az új Vice-Király Marquis Wellesley elejébe: — „Az alólirt Rom. Catholicus Püspökök is részt vesznek azon közönséges örvendezésben, a' melly egész Irlandiában elterjedett az Excellenciád' Vice-Királyá lett nevezte-téséért, 's engedelmet kérnek arra, hogy ezen örvendetes alkalmatossággal a' magok szerencsekiyánásokat kinyilatkoztathassák.

Őket az a' reménység táplálja, hogy az ö eddig mutatott magokviselete, jobb bizonyításúl fog szolgálni, mint a' szavak, azon hűség eránt, mellyel ők a' Monarkhához viseltetnek 's azon engedelmesség eránt, mellyet ők a' Király Helytartójá-hoz eddig kimutattak. Ők azon gonosz-ságokért, a' mellyek az Országnek némely részeiben mostanság, minden féle Religióknak gyalázatjára elkövették: most és minden időben kötelességeiknek ismerik, mint az Evangyéliom' szolgálja, az engedetlenség' lelke ellen tusakodni, mindent a' törvényeknek követésére nogatni, 's az emberek között békességet 's jó akaratot prédikálni. Ily gondolkodás által lelkesítetvén, buzgó szízzel folyamodnak a' Mindenhatóhoz, a' ki Excellenciádnak azokat a' nagy tulajdonságokat adta, a' mellyek által Excellenciád a' Státusnak ily sok és nagy szolgálatokat tett, hogy Excellenciádnak cselekedeteit ezután is úgy kormányozza, hogy a' közjó előmozdittassék, 's a' t.

Marquis Wellesley ekképpen felelt: — „Én az Uraságtok szerencsekiyánását szízzbeli örvendezéssel, 's karakterjekhez, 's magokviseletéhez és szentséges hivataljokhoz illő tisztelettel fogadom. Az Uraságtok eddig bizonyított magokviselete megnyerte a' mi Kegyes Monarkhánk helybehagyását, 's én az ö Felsége Királyi példaadását 's az általa előmbe adott utasításokat követvén, Uraságtoknak Királyunk eránt viseltető liberalis hűségi principiumokat és az Ország' törvényeinek ingadozást nem esmérő engedelmes-ségkettelyes bizodalommal fogadom el. Az Országnek néhány Kerületeiben elkövetett undok cselekedetek, a' külömb-féle Religióknak lelkével és tudományával ellenkeznek. Egy időben se' volt még szükségesebb a' népnek rendszá-

bások és példaadások által megmutatni azt, hogy a' Religió a' törvények eránt való 's tartozó engedelmességet parancsolja 's az ő szerencséjének 's boldogságának legfontosabb feltételei közé tartozik. Hogy ezen Problema megfejtésében az Urak' tiszteletre méltó buzgóságának jó következei lehessenek, ez én tiszta ohajtásaimnak és alázatos 's buzgó imádságomnak tárgya. Bennem arra az ingadozásnélkülváló feltételre fognak találni az Urak, hogy a' törvényeket az ő Felsége minden Irlandiai alattvalójira nézve, kemény de mérseklő kezekkel betöltessem. A' Monarkha és az egyesített Ország' részéről pedig azt fogom megkivánni, hogy az alattvalók a' törvényes tisztikaroknak engedelmeskedjenek, melly a' békességnek, egyességnek, és társasági öszezsátolódásnak legfőbb talpköve. "

A' Catholicus Papság Irlandiában 4 Érsekekből, 18 Püspökökből, 300 Dignitariusokból, 's 1200 Prébendásokból áll. A' Papok' tizedje, melly az 1799ben 45,000 font Sterlingre telt, most 679,000re becsültetik. Az Armaghi Püspöki megye' jövedelme esztendőnként 14,000, a' Londonderryjé 12,000, a' Kilmareié 1000 font Sterlingre telik.



Az Irlandiai Insurgensek már semmi-vel se' gondolnak. A' Tempelencei templomot meggyujtván, ennek alkalmatosságával oly vakmerő módon viaskodtak a' katonákkal, hogy ezeknek csak nagyobb erejek előtt adtak hátat. A' vezérjek Kapitány Rock, oly vakmerő bátorsággal írja alá 's adja-ki a' Proklamációkat, mint ha éppen ő volna az Irlandiai Vice-Király.

T r i p o l i s.

Az Ánglus Országlószéktől kedves aján-

dékok érkeztek - meg a' Tripolisi Bei' számára, a' mellyek között négy ágyuk is találtatnak minden hozzátartozókkal. Tavaly Septemberben vitte oda egy hajón Smyth nevű Kapitány, ki az ajándékoknak általadása után oly tapasztalási útzásra indult az egész Áfrikai tenger partok mellett, a' milyen a' régi Görögök és Rómaiak' idejétől fogva nem történt; melyre nézve nem ok nélkül lehet reményleni, hogy ezen expeditzió által nem kevés előmenetelt fog venni a' világ' tudományos esmerete. Ki-tétetvén Smyth az ajándékokat a' partra, a' Bei különös örvendezést mutatott kivált az ágyúknak látására, 's azonnal öszvéreket fogatván elejikke, a' kastélyban közönségesen alá 's felhordoztatta, 's az Ánglus Pattantyusnak, a' ki az ágyukat a' partra kihordatta, mindenikkel 21 lövést kellett tenni. Kapitány Smyth Rinoceros - szarvból készült markolatú kardot kapott a' Beitől ajándákba, az Ánglus hajóra pedig, két ökröt, számos juhot, tojást, kenyeret, hüvelykes veteményt, 's egyéb konyhára való eledelt hordtak-ki ugyancsak az ő parancsolatjára.

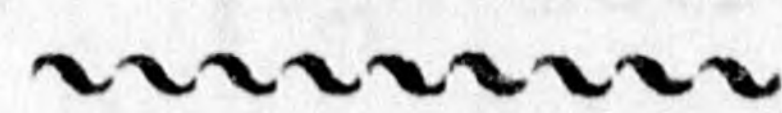
U j a b b T u d ó s í t á s o k.

Egy magános tudósító ezeket írta Madridból December' 10dik napján: — „A' Király végezetre engedelemre vette magát, 's tegnapról fogva ezen Ministerek, Bardaxi külső, Felin belső, és Vallejo Financz-Minister, letetettek. Az elsőnek foglalatosságai Pelegrinre a' Plánta tartományok' Ministerére, a' másodikéi Canóra az Igazság' Ministerére, a' hadi foglalatosságok Eskuderora a' tengeri Ministerre, a' Financziái dolgok a' már egyszer volt Financziái Ministerre bizattak előrevalóképpen — hanem ezen utolsó nem akarja felvállalni a' Ministerséget. Ámbár eszerént az Ingetlenektől legerősebben gyü-

Iöltetett három Ministerek már megbuktak is, ezen nyereséggel csakugyan nincsenek megelegetve, 's még most is éppen oly nagyon kiáltoznak mint annakelőtte, 's mint látszik az alkalmazhatóságot használván, győzedelemről győzedelemre akarnak lépni; ma már a' még megmaradt három Ministernek letétetését kívánják; ha ezt megnyerik, akkor a' Státustanácsot fogják megtámadni, és így tovább. Most három Ministerek viselik hatnak hivatalát, 's mint gondolni lehet, így fog maradni a' dolog Mártzius' 150 napjáig, midőn a' mostani rendkívülvaló Cortesek' gyűlése, lenni megszűnván, a' rendszerént való Cortesi gyűlés kezdi-el a' maga munkálódásának folytatását, 's a' midőn gyaníthatóképpen a' most kilépő Cortesek közül fognak a' több új Ministerek választatni.... „A' mi Ingetleneink, melly annyit tesz', mint a' mi Spanyol Nadrágtalanaink (Sancülöttjeink), országolni akarnak. Az Országlási Systema gyaníthatóképpen meg fog változni; a' Király nem bír azzal az erővel, hogy a' Cortesek' gyűlésének, a' melly minden hatalmat magába concentrált, ellentállhasson. A' Liberalisok Rebellióji ketségen kívül azonnal mindenült megszűnnek, mihelylest az új Cortesek magokkivánsága szerént való Ministereket tétethetnek-be. Ekkor mindenek elcsendesülve fognak láttatni, 's ezzel az új Ministerek dicsekedni fognak: hanem az alatt a' Cortesek' kebelében új faktzió formáltatik, a' melly azon fog iparkodni, hogy a' hatalmat magához kaphassa; 's így fogunk mi továbbtovább közelteni azon nagy történet felé, a' mellyet rettegéssel forgatunk szemeink előtt.“

Franczia Ország. — Gr. Montholon illy Jelentést hirdettetett ki a' Monitörben: „Páris Jan. 18dikán, Uram! Történetből

egy nyomtatvány akadott kezembe, a' melly Dupotnál jött ki, 's már több könyvárosoknál arultatik, illy Czim alatt: „A' Napoleon Testamentoma. Kölelességem kinyilatkoztatni, hogy ezen irás nem egyéb egy csupa hibákból és tévelygésekből álló Fabrikatumnál. Tessék az Urnak ezen Jelentésemet Ujságai által a' közönség' elejébe bocsátani.“



Jan. 31d. Bécsben, a' Státuspapirósainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal Conv. P. 74 9/16; Ugyan az 2 1/2 pCmal 37 3/32; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 f. C. P-ért —; Ugyan az 1821ről 100 ftért C. P-ben —; Bizonyítás 1821diki költsönről 100 fért C. P-ben —; Bécs Városi Banko Obligátziók 2 1/2 pCtmal 35 4/16; — 100 f. Conv. P. 249 1/2 f. V. C-ban. — 1 Bank-Aktzia 643 1/2 f. C. P.

Magyar Ország.

Jászórol. Fő Tiszt. Vatzek Károly Ur, az itteni Praemonstratensis Sz. Társaságnak még az ősi özszeszerkeztesből származott érdemes Tagja, Papi hivatala 50edik esztendejének bevégezésével, a' mult hónap 6d. másod rendbéli Áldozatját mutatta-bé az élet Urának. Szent Miséjében tiszteletbeli Segédje volt a' Mélt. Praelatus Bernáth Maximilián Ur. A' tisztelt áldozó Ur, szokott fényes ebédlés helyett 24 koldúst vendégtelt-meg.

A' Jászói Prepostsághoz tartozó Praemonstratensis Regularis Kanonokok száma 61; Novitiusok 8an vannak. Ezen Szerzetnek Tagjai Tanítói hivatalt viselnek a' Kassai, Lötsei, Ró'snyói és Nagy-Váradi Gymnasiumokban.

Ugyanesak a' Jászói Prepostsághoz tartozó hasonló tudós 's az Ifjúság' tanításában hasznosan fáradozó Szent-Benedek Szerzetének Sz. Mártoni Apátursága 183 tag-

ból áll, kik közt egy Fő Apátúr Fő Tiszt. Novák János Úr, 's két Apáturok, u. m. Fő Tiszt. Horváth Pál Úr Tihanyi, 's Fő Tiszt. Taucher Agoston Úr, Bakony-Bee-li; 95 felszentelt Papok, 15 Clericus Tanítók, 59 tanulók és 11 Novitiusok talál-tatnak. Ezek közt van 6 Theologia és 10 Philosophia Doctora. Ezen Szerzetből 10 Parochiák Papjaikat; 's a' Pozsonyi, N. Gyö-ri, Komáromi, Kőszegi, Pápai, Sopro-nyi, Esztergomi és Nagy Szombati Gym-násiumok Tanítóikat veszik.

Kolo'svár. Négyesi L. Báró Sze-pessy Ignác Úr ö Excellentiája az Erdélyi Nagy Fejedelemség' Püspöke és a' R. Cath. Iskoláknak Fő Igazgatója, méltóztatott Tisztelendő Tudós Buzna Lázár Urat, Mathesis Professorát, a' Kolo'svári Ki-rályi Akadémiának Pro - Directorságától, tulajdon kérésére felmenteni, 's helyébe Tekintetes Tudós Bánó István Urat, Tör-vények Professorát kinevezni.

A' S. N. Pataki felsőbb és alsóbb rendű Tanulók száma a' mult oskolai esz-tendőben 1380ra ment; kik között a' Tu-dományok és Classisok rendi szerint hal-gattak:

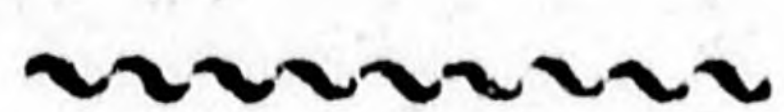
Prof. Somossy János Úr alatt Dogma-tica és Polemica Theológiát 286; Prof. Lácza Sz. József Úr alatt Erkölcsi Teolo-giát 75; Papi Theológiát 143; Prof. Kál-niczki Benedek Úr alatt Hiszt. Ecclesiasti-cát 200, Új Testamentomi Exegesist 154; Prof. Rozgonyi József Úr alatt Philosophi-át 109; Prof. Kövi Sándor Úr alatt Hazai Törvényt 101; Prof. Szombati János Úr alatt Historiát 52; Prof. Nyíri István Úr alatt Mathesist 54; Prof. Kézi Móses Úr alatt Görög nyelvet 209, Physicát 52; Prof. Hornek János Úr alatt Oeconomiat 54. Prae-ses Forrai József Úr alatt Theol. Nat. és Paedagogiát 52; Praes. Bátori Dániel Úr alatt 'Sidó Grammatikát 31; Praes. Bata

József Úr alatt Görög Grammatikát 76. — A' felsőbb Classisokban tanultak Humanior Prof. Kolosváry István Úr alatt 93; H. Prof. Imre István Úr alatt 100; H. Prof. Miklós László Úr alatt 61; H. Prof. Majoros András Úr alatt 124.

S. Patakról. Elfelejtethetlen Fő Ca-rátorunknak 's Jóltévőknek halálát Isko-lánk annyira érzi, hogy érette minden Tanító és Tanuló, a' nagyokon kedve a' legapróbbig, három holnapi gyászt veve-fel, melly neme a' tiszteletnek itt soha senkinek nem adatott. Cathedránk fekete posztóval vannak bevonva. A' három hol-nap el fog múlni; de míg ez az Oskola fenn áll, soha nem a' nagy Vay' emléke-zete.

Doktor Rác István Úr, a' Pápai Ref. Collegium Professorának, a' közeleb-bi Oskolai esztendő kezdetével, számos Világi és Egyházi Úri Rendeknek jelenlé-tekben béiktattatott. Ez alkalmatossággal Gener. Notárius Nagytiszt. Tóth Ferencz Úr tartott elsőben is egy deák beszédet, mellyben a' jelenlévő és tudományokat kedvellő Patronatus és a' Tanuló Ifjúság előtt kijelentette, hogy a' Főtiszt. Super-intendentia Dr. Rác István Úrral kívánta a' megüresült Professori széket betölteni, mellyet hogy foglaljon-el, arra a' Tőtiszt. Superintendentzia és helybeli Patrenatus nevében megjussolta. Akkor tisztelt Tu-dóssa Hazánknek, felmenvén a' Professori kathedrába, egy rövid deák beszédben a' Tanítói hivatal céljáról beszélt, mellynek végeztével, a' Pápai Ekklesiának Curátora Tek. Nagy István Úr tartott egy deák be-szédet az új Professor Úrhoz, ajánlván ab-ban annak a' több Tiszt. Professor Ura-kat, mint Tisztitársait, — az Ifjúságnak

tanítását, nevelését, annak jó rendben és függésben való tartását; továbbá a' Classisoknak igazgatását, melly kötelesség a' Litteraturai Professorsággal szokott együtt járni, végre az egész Collegiumnak dajkálását és ápolgatását kötötte szívére a' tisztelt Professor Úrnak, — 's megköszönvén beszédének végén azon kegyes gondoskodását a' Főtiszt. Superintendentziának, hogy illy tudós férjfiúnak előállításával kivánta az itt megüresedett História, Physica, Deák és Görög Literatura Professori kathedrát betölteni. A' tudományos innepet a' Collegiumnak helybeli Felvigyázója Tek. Kolmár János Úr rövid deák beszéddel fejezte - bé, melly után a' Tek. és Tiszt. Patronatus a' kisebb Tanulók Iskoláit járta öszve, és ott is Prof. Rácz István Úr, mint Classisok Igazgatója, a' Tanítóknak és Tanulóknak bémutatott, 's ezeknek az engedelmesség, Professor Úrnak pedig a' felvigyázás ajánlatott.



L i t e r a t u r a.

Új Könyv.

Homér' Iliása. Fordította Vályi Nagy Ferencz, Sáros-Patakon Exeget. Theol. Egyházi Történeteket, Görög Literatúrát tanító Prof. Sáros-Patakon, Nádaszkay András által. 1721. I. Kötet. VI. és 346. II. Kötet. 378. 8. A' tudományos nevelést vett Typographus Homérrt Görögben és Déákban mindég szemel előtt tartotta, hogy a' hol a' sok igazításokkal elmoskolt Kézirat az olvasást kétségessé tette, ezek által vezéreltessék; Prof. Kézy Úr pedig lekötelezte a' Közönséget a' maga eránt való hála, hogy a' kirakott íveket, minekelötte lenyomtattnának, gondosan megtekintette, 's az utolsó Ének' apró, de sok hézagjait kipótlotta. A' pa-

piros nem rút, a' betűk meg nem kopotak. Elkészült a' nyomtatás Decemberben, 1821.

Az Előbeszéd ez: — A' mit rég olta óhajtánk, íme bírjuk; az Iliász elhagyá a' sajtót, 's Vályi-Nagy magának és Nemzetünknek just szerze, azzal dicsekedheti, hogy Homér nálunk több érdemmel jelent-meg ezen legelső fordításában, mint az illyenben bár melly más nemzetnél: nem olly jól a' hogy óhajtánunk illett, de jobban mint várhatánk. Homérrt jól fordítani nem is eggy ember' 's nem eggy kor' dolga, 's Magyar Fordítójának nem juta az a' szerencse, a' mi Vossnak a' Németeknél, ki a' magáét sok másoknak nyomai után dolgozá, 's négy ízben adhatá ki, 's minden újabb Kiadásaiban tetemes igazításokkal. Dolgai, megbontakozott egészsége, 's előre nem látatott halála néki csak azt sem engedék-meg, hogy a' mit dolgozott, megtisztongassa: én pedig kit tiszteletre méltó Özvegye 's kedves gyermekei a' Kézírás' végig tekintésére meghívának, jobbnak ítéltém a' Munkát folytatásokkal adni, mint csak némelly helyeit illetvén, eltarkítani.

Nékem elégnek tetszék, csak azon botlásókat háritanom - el, mellyeket vagy a' dolgozás' hevében inkább tolla mint maga, vagy a' Kézírás' lemásolója (Hubai Kis József Úr, Primárius Deák, a' megholtnak kedves tanítványa), ki ezt a' munkát csak az éjjel' óráji alatt teheté-meg, ejtegete, 's tiszteltem Orthographiáját is, ámbar az nem mindenben eggyez az enyémmel. De minekutána Vályi-Nagynak az vala eggyik fő czélja, hogy Olvasóji magokat a' görög szín' láthatásában minél köz elebbre lássák állítva, 's e' végre mind azt eltiltá, a' mi hozzánk a' Rómiaiak' útján jöve-által; a' PH, AE, OE és Y betűket, az eggyformaság' ked-

véért elváltoztatám, mellyeket azokért kel-
le említenem, a' kik az efféléken akadoz-
ni szeretnek. Vályi-Nagyé az, és nem
enyém itt, hogy a' közönséget szokás sze-
rint vastagon ejtett S megvékonyítva, 's a'
görög X hangja CH által van megjegyze-
ve; inkább akará tudniillik Olvasója sze-
mét megbotránkoztatni, mint intés nélkül
hagyni, hogy a' Hellász' lágyajakú népe,
és a' Rómáé, az elsőt vastagon, a' másit-
kat a' KH durva hagján nem mondották.

Mit kell annak Énekeiben kedvelni,
csudálni, a' kinek nevét minden Száza-
dok tisztelettel említették, és minden Szá-
zadok tisztelettel fogják említeni, azt so-
kan elmondották előttem, 's tudni fogják
a' kiknek az ollyat tudniok illik. Nekem
elég annak, a' ki Homért legelőbb veszi
kezébe, azt az intést adnom, hogy már
jól elhaladott, a' kinek Homér tetszeni
nagyon fog. Azonban Homér nem szorult
arra, hogy vak hitből tiszteltessék; nyit-
va van ő mindennek, a' ki a' természet-
től nem jó zanságot kapa átkül, ha-
nem áldásul gyermeki elmét. Ám
nevesse amaz, a' csinos és hibátlan, de kis-
ded Henriade' atyjával, a' Géreniai hős'
hosszu, dicsekedő, goromba beszédét, 's
a' szakácskodó, szitkozódó Istenfiakat: az
ilyen visszatészi magát az emberiségnek
azon régen elmúlt korába, 's az említett
gyermeki, de férjfiason-gyermeki
elme' szent érzéseinek egészen néki-ereszt-
ván magát, azt fogja találni, a' mit nem
a' franczia józan Költő, hanem a' boldo-

gabb görög (Olvasó) talált. Az ilyen egé-
szen új, eddig nem ismert, vadon, de
nagy és szép tájakra látja magát általtéve,
égig-nyult bérczek, roppant szirtfalak,
elvéhdedett tölgyesek közzé, eggy végig-
láthatatlan kies tengerre, a' messzére-elő-
zajdult ősz tenger' szélein, hol neki Iste-
nek jelennek-meg, hol ő olly népet lát,
melly méltó vala hogy hozzá Istenek eresz-
kedjenek, hogy érette és vele Istenek csa-
tázzanak. A' ki Homért ezen gyermeki
elme' érzései nélkül olvassa, annak kevés
hasznára lehet a' Magyarázó. 'S ha Ho-
mér bennünket a' nagynak 's a' szépnek
érzéseiben fog nevelni, 's arra vezet, hogy
a' szép nagyot és a' nagy szépet ke-
ressük, inkább miat az Újak csillámlásait
és csinos kisdedségét: úgy a' mi Vályi-
Nagyunk nem teve haszontalan munkát,
's új birtokunknak addig is örvendhetünk,
míg eggy más Fordító, a' Vályi-Nagy'
szellemében, de szerencsésebb csillagzatok
alatt, a' nagy munkát megteheti. Kölcsey
ahhoz már hozzá fogott, 's olly szorosság-
gal, a' hogy a' Régiség' Íróit szólaltatni
kell. — Eljön az idő, hogy Homér mi-
hosszánk is úgy fog szólni, mint a' Né-
metekhez szólott Voss által; 's így leg-
szebb nyelv a' legerősebbel vetél-
kedve fogja adni azt a' nagy Írót, kinél
e' gondot inkább senki nem érdemli.

Széphalom, Jún. 25d. 1821.

Kazinczy Ferencz.

A' marha húsnak fontja, Bécsben, Februáriusra, ezüstben 8, Váltóczédulában
20 krajzárta határozott.

Felelő Redaktor: Albisi Pánczél Dániel.
Nyomtató: Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix. (Im Müllerschen-Gebäude Nr. 648).